

**6D011700 – Қазақ тілі мен әдебиеті мамандығы бойынша философия
докторы (PhD) дәрежесін алу үшін
Саржигитов Ерик Тортаевичтің
«Жыраулар поэзиясын жоғары оқу орнында оқыту әдістемесі»
атты тақырыбында дайындалған диссертациясына
АҢДАТПА**

Зерттеудің өзектілігі. Қазіргі жаһандану жағдайындағы ұлттық құндылықтарды сақтау, тарихи сананы және білім беру жүйесін жаңғырту үдерісімен тығыз байланысты. Қазақ халқының ғасырлар бойы қалыптасқан рухани-мәдени мұрасының маңызды құрамдас бөлігі болып табылатын жыраулар поэзиясы – ұлттың дүниетанымы мен философиялық ойлау жүйесін, әлеуметтік-тарихи тәжірибесін, адамгершілік-этикалық ұстанымдарын жинақтаған бірегей көркем құбылыс. Сондықтан жыраулар поэзиясын ғылыми тұрғыдан зерттеу және оны жоғары оқу орындарында жүйелі түрде оқыту мәселесі қазіргі кезеңде ерекше маңызға ие болып отыр.

Бүгінгі таңда әлемдік мәдени кеңістікте ұлттық әдеби мұраларды қайта зерделеу, олардың адамзат өркениетіндегі орнын айқындау үрдісі күшейіп келеді. Осы тұрғыдан алғанда, жыраулар поэзиясы тек қазақ әдебиетінің ғана емес, жалпы номадтық өркениеттің көркемдік ойлау жүйесін танытатын маңызды құбылыс ретінде қарастырылуы тиіс. Жыраулар шығармашылығында көрініс тапқан ерлік, елдік, азаттық, ар-намыс, тағдыр, қоғам және адам болмысы туралы терең философиялық ойлар қазіргі заманғы гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелерімен үндеседі. Алайда жыраулар поэзиясының осындай терең мазмұны мен көпқырлы табиғаты оқу үдерісінде толық деңгейде ашылып, ғылыми-әдістемелік тұрғыда әлі де жүйеленуді қажет етеді. Бұл зерттеудің өзектілігін арттыра түседі.

Ш.Уәлиханов, М.Әуезов, С.Сейфуллин, Қ.Жұмалиев, Х.Сүйіншәлиев, М.Мағауин, Р.Бердібаев, Р.Сыздықова, Қ.Өміралиев сияқты ғалымдардың пікірлерін бір жүйеге келтіріп, олардың ғылыми эволюциясын айқындап, оқытудың жаңа мазмұнын теориялық-әдіснамалық тұрғыдан негіздеу және оның ғылыми-тұжырымдамалық үлгісін жасау көзделеді.

Сонымен қатар, жыраулар поэзиясының зерттелу тарихына назар аударсақ, әр тарихи кезеңде бұл мұра әртүрлі ғылыми көзқарастар тұрғысынан қарастырылғанын байқаймыз. Кеңестік дәуірде жыраулар шығармашылығы көбіне идеологиялық тұрғыдан бағаланып, оның ұлттық-рухани мазмұны толық ашылмады. Тәуелсіздік алғаннан кейін жыраулар поэзиясына деген көзқарас өзгеріп, оны ұлттық құндылықтар жүйесінде қайта қарастыруға мүмкіндік туды. Дегенмен, жыраулар поэзиясының зерттелу эволюциясы, оның теориялық негіздері мен ғылыми концепциялары бірізділікті қажет етеді. Сондықтан жыраулар поэзиясының зерттелу тарихын кешенді түрде саралау, оның ғылыми дамуын жүйелеу – бүгінгі әдеби білім беруде күн тәртібінде тұрған мәселе.

Қазіргі жоғары білім беру жүйесінде оқытудың мазмұны мен әдістері түбегейлі өзгерістерге ұшырап отыр. Құзыреттілікке негізделген білім беру, тұлғаға бағытталған оқыту, интерактивті және инновациялық, жасанды интеллект технологияларын қолдану – білім беру үдерісінің негізгі бағыттарына айналды. Осыған байланысты жыраулар поэзиясын оқытудың да әдіснамалық негіздерін қайта қарастыру қажеттілігі туындайды. Атап айтқанда, жыраулар поэзиясын оқытудың философиялық, психологиялық және педагогикалық ұстанымдарын айқындау, оларды қазіргі білім беру талаптарына сәйкестендіру маңызды болып табылады.

Жыраулар поэзиясын меңгертуде білімгерлердің көркем мәтінді қабылдау ерекшеліктерін, олардың танымдық және эмоционалдық даму деңгейін ескеру ерекше мәнге ие. Көркем мәтінді түсіну – күрделі психологиялық үдеріс, ол білімгердің өмірлік тәжірибесіне, дүниетанымына, мәдени деңгейіне байланысты қалыптасады. Сондықтан жыраулар поэзиясын оқыту барысында білімгерлердің ойлау қабілетін, сыни көзқарасын, шығармашылық белсенділігін дамытуға бағытталған тиімді әдістерді қолдану қажет. Бұл өз кезегінде зерттеудің психологиялық негіздерін терең қарастыруды талап етеді.

Сонымен бірге, жыраулар поэзиясын оқытудың педагогикалық аспектілері де ерекше назар аударуды талап етеді. Қазіргі таңда дәстүрлі оқыту әдістері білімгерлердің белсенділігін арттыруға, олардың шығармашылық әлеуетін дамытуға толық мүмкіндік бере бермейді. Осыған байланысты оқытудың жаңа формалары мен әдістерін, атап айтқанда, интерактивті тәсілдерді, жобалық оқытуды, цифрлық білім беру ресурстарын қолдану қажеттілігі туындайды. Жыраулар поэзиясын оқытудың мазмұндық-құрылымдық моделін жасау, оны тәжірибеде қолдану – білім беру сапасын арттырудың маңызды шарты болып табылады.

Бұдан бөлек, жыраулар поэзиясын оқытудың тиімділігін анықтау үшін тәжірибелік-эксперименттік жұмыстар жүргізудің маңызы зор. Ұсынылған әдістеменің нәтижелілігін ғылыми тұрғыда дәлелдеу, оның білім алушылардың танымдық, шығармашылық және құндылықтық бағдарларына әсерін анықтау – зерттеудің практикалық құндылығын арттырады. Бұл жоғары оқу орындарында әдебиетті оқыту сапасын жақсартуға, болашақ мамандардың кәсіби және рухани дамуына ықпал етеді.

Жыраулар поэзиясын жоғары оқу орнында оқытудың теориялық-әдіснамалық негіздерін айқындау, оның тиімді әдістемесін жасау, ұлттық әдеби мұраны қазіргі білім беру жүйесіне енгізудің жолдарын қарастыру – кезек күттіріп тұрған сұрақ. Ұсынылып отырған зерттеу осы сұрақтарды кешенді түрде қарастыруға бағытталып, қазақ әдебиеттануы мен педагогика ғылымының дамуына өзіндік үлес қосады.

Зерттеудің мақсаты: Жыраулар поэзиясының қалыптасуы мен дамуының тарихи-әдеби негіздерін, номадтық жыраулық дәстүрдің қазақ және әлем әдебиетіндегі поэзиялық орнын, сондай-ақ жыраулар поэзиясының зерттелу

эволюциясын кешенді түрде саралау арқылы оны жоғары оқу орнында оқытудың ғылыми әдіснамалық негіздерін анықтау, жыраулар поэзиясын меңгертудің философиялық, психологиялық және педагогикалық ұстанымдарына сүйене отырып, оқытудың мазмұндық-құрылымдық моделін және инновациялық технологияларға негізделген әдістемелік кешенін ұсыну, оның тиімділігін эксперимент арқылы дәлелдеу.

Зерттеудің нысаны: Жыраулар поэзиясын жоғары оқу орнында оқыту үдерісі.

Зерттеу пәні. Жоғары білім беруде жыраулар поэзиясын оқыту жүйесі.

Зерттеудің міндеттері: Зерттеудің мақсатына сәйкес төмендегідей нақты міндеттер қойылды:

- жыраулар поэзиясының поэтикалық табиғатын айқындау – оның жанрлық, стильдік және көркемдік ерекшеліктерін жүйелі түрде талдау;
- жыраулар шығармашылығын зерттеудегі теориялық-әдіснамалық тұғырларды негіздеу, яғни поэтика ұғымының қазақ әдебиеттануындағы ғылыми интерпретациясын анықтау;
- жыраулар поэзиясының көркемдік әлемін қазіргі әдеби-теориялық тұрғыдан сипаттау – образдар жүйесін, тілдік құралдар мен бейнелеу тәсілдерін саралау;
- жоғары оқу орындарында жыраулар поэзиясын оқыту тәжірибесін талдау, қолданыстағы оқу бағдарламаларын сараптау және олардың жетілдіру бағыттарын анықтау;
- жыраулар поэзиясын оқыту әдістемесінің тиімді моделін ұсыну, яғни поэтикалық талдауға, шығармашылық ойлауға және ұлттық құндылықтарға негізделген оқыту жүйесін жасау;
- жаңа педагогикалық технологиялар мен цифрлық құралдарды (интерактивті сабақ, мультимедиялық тапсырма, электронды ресурс) жыраулар поэзиясын оқыту үдерісіне бейімдеу жолдарын көрсету;
- зерттеу нәтижелерін оқу үдерісінде қолдануға арналған әдістемелік ұсынымдар әзірлеу, болашақ әдебиет мұғалімдерінің кәсіби құзыреттілігін арттыруға бағыттау.

Зерттеудің ғылыми болжамы: Егер жыраулар поэзиясын жоғары оқу орындарында білім берудің қазіргі парадигмалары негізінде оқыту теориялық-әдіснамалық тұрғыда негізделіп, оқытудың тиімді әдістемелік жүйесі айқындалса, онда болашақ қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімдерінің рухани-адамгершілік, ұлттық-мәдени, гуманистік, танымдық және кәсіби құзыреттілік қабілеттерін дамытуға бағытталған мамандар даярлаудың сапасы артады, **өйткені** жыраулар поэзиясында ұлттық дүниетаныммен қатар жалпыадамзаттық құндылықтарға негізделген терең философиялық, әлеуметтік және адамгершілік идеялар кеңінен көрініс тапқан. Оларды қазіргі білім беру парадигмалары негізінде оқыту білімгерлердің әдеби мұраға деген қызығушылығын арттырып, білімді гуманизациялау үдерісінде көркем мәтінді терең талдау, өзіндік

көзқарасын білдіру, тарихи-мәдени санасын қалыптастыру, көркемдік-эстетикалық танымы мен жыраулар шығармаларын интерпретациялау қабілеттерін дамытуға мүмкіндік береді.

Зерттеудің жетекші идеясы: Жыраулар поэзиясын, оның ішінде жыраулардың рухани-әдеби мұрасын оқытудың тиімді әдістемесін жан-жақты зерттеп, саралай отырып, олардың тәуелсіз еліміздің рухани дүниетанымы қалыптасқан тұлғаларын даярлаудағы әлеуетін айқындап, жоғары оқу орындарының білім беру бағдарламаларына біртұтас ендіріп, білім берудің қазіргі парадигмалары негізінде жаңаша әдістермен оқыту тек ұлттық мақсат пен мүдде, білім мен ғылым үшін ғана емес, қазақ әдебиеті мен мәдениетін, ұлттық құндылықтарын жаңғырту мен дамыту үшін қажет.

Зерттеу әдістері: Эскериментті ұйымдастыру кезеңінде бақылау, салыстыру, сауалнама алу әдістері қолданылды. Зерттеу нәтижелерін қорытындылау үшін талдау мен жинақтау, сондай-ақ эксперименттік деректерді сапалық және сандық тұрғыдан талдау, модельдеу әдістері жүзеге асырылды.

Зерттеудің әдіснамалық негізі. Жеке тұлғаны дамыту мен қалыптастыру жайлы тарихи диалектикалық даму заңдылықтары, тарихи-педагогикалық құбылыстарды зерттеудегі ақиқат пен шындық, тарихи жүйелілікті сабақтастыру.

Зерттеудің ғылыми жаңалығы:

- жыраулар поэзиясының жанрлық, стильдік және көркемдік ерекшеліктері алғаш рет жоғары оқу орнындағы әдеби білім берудің мазмұндық компоненті ретінде қазіргі әдебиеттану ғылымының жетістіктері негізінде жүйелі түрде сараланды;

- жыраулық мұраны зерттеудегі қазақ әдебиеттануының ғылыми интерпретациялары мен теориялық тұжырымдары педагогикалық дидактика заңдылықтарымен ұштастырылып, білімгерлердің ғылыми-зерттеу құзыреттілігін қалыптастырудың теориялық-әдіснамалық негізі ретінде алғаш рет айқындалды;

- жыраулар толғауларындағы образдар жүйесі, көне тілдік құралдар мен бейнелеу тәсілдері қазіргі әдеби-теориялық парадигмалар тұрғысынан жаңаша сипатталып, оларды білімгерлердің қабылдау психологиясына бейімдеу тетіктері дәлелденді;

- жоғары оқу орындарында жыраулар поэзиясын оқытудың қазіргі жай-күйіне кешенді талдау жасалып, қолданыстағы оқу бағдарламалары мен силлабустардың мазмұндық ерекшелігі анықталды және оларды кредиттік жүйе талаптарына сай жетілдірудің басым бағыттары айқындалды;

- жыраулар поэзиясын меңгертудің мақсаттық, мазмұндық, процестік және нәтижелілік компоненттерін қамтитын, білімгерлердің поэтикалық талдау дағдыларын, шығармашылық ойлауын және ұлттық құндылықтарын кешенді дамытуға бағытталған авторлық тиімді моделі алғаш рет ұсынылды;

- көне сөз өнері мұрасын заманауи білім беру кеңістігінде белсенділендіру мақсатында жаңа педагогикалық технологиялар мен цифрлық құралдарды (жасанды интеллект, мультимедиалық тапсырмалар, электронды ресурстар) оқу үдерісіне кіріктірудің әдістемелік алгоритмі жасалды;

- болашақ қазақ әдебиеті оқытушыларының кәсіби-педагогикалық құзыреттілігін арттыруды көздейтін, жыраулар поэзиясын тереңдетіп оқытуға арналған оқу-әдістемелік ұсынымдар мен деңгейлік тапсырмалар жүйесі әзірленіп, оқу үдерісіне ендірілді.

Жұмыстың теориялық маңызы. Диссертациялық жұмыстың теориялық зерттеу нәтижелерінің маңыздылығы білім берудің қазіргі парадигмалары негізінде жыраулар поэзиясын оқып-үйренудің әдістемелік әлеуетін қалыптастырып, оның танымдық және тәрбиелік мәнін айқындаумен, адамгершілік, ұлттық-рухани, гуманистік құндылықтарды дамытуға ықпал етуімен, сондай-ақ білімгерлердің өз мамандығын терең түсініп, құрметтеп, кәсіби тұрғыда қалыптасуына оң әсер етуімен дәйектеледі.

Жұмыстың практикалық маңызы. Зерттеу нәтижелерін қазақ әдебиетін оқыту үдерісінде, әсіресе, жыраулар поэзиясын жоғары оқу орындарында меңгертуде, нақты әдістемелік нұсқаулық ретінде қолдануға мүмкіндік береді. Жұмыста ұсынылған поэтикалық талдау үлгілері, оқу тапсырмалары мен талдау әдістері болашақ қазақ тілі мен әдебиеті мұғалімдерінің кәсіби даярлығын жетілдіруге бағытталған.

Практикалық мәнділігі келесі аспектілермен анықталады:

1. Әдеби талдау әдістемесі – жыраулар поэзиясын көркемдік, құрылымдық және семантикалық тұрғыда талдауға арналған нақты әдістемелік қадамдар жүйеленді;
2. Оқыту технологиялары – жоғары оқу орнында қолдануға болатын интербелсенді, проблемалық және жобалық оқыту элементтері енгізілді;
3. Оқу бағдарламасына бейімдеу – жыраулар поэзиясының поэтикасына қатысты оқу-әдістемелік материалдар мен тапсырмалар жоғары мектеп курстарына (қазақ әдебиетінің тарихы, әдеби талдау теориясы) кіріктірілуі мүмкін;
4. Оқытушыларға арналған нұсқаулық – әдеби мәтінді талдауда заманауи әдістерді қолдануға бағытталған әдістемелік ұсыныстар әзірленді;
5. Білімгерлердің зерттеу дағдыларын дамыту – жыраулар шығармашылығын талдау арқылы білімгерлердің ғылыми-зерттеу және шығармашылық қабілеттерін арттыру жолдары көрсетілді.

Осы зерттеу нәтижелері болашақ қазақ тілі мен әдебиеті оқытушыларын даярлау, жоғары оқу орындарының оқу үдерісін жетілдіру, сондай-ақ ұлттық әдеби мұраны заманауи тұрғыда оқытуға арналған тәжірибелік негіз бола алады.

Қорғауға ұсынылатын тұжырымдар:

Біріншіден, жыраулар поэзиясының жанрлық, стильдік және көркемдік ерекшеліктері – жоғары оқу орнындағы әдеби білім берудің іргелі мазмұндық

компоненті. Қазіргі әдебиеттану ғылымының теориялық жетістіктері негізінде жыраулық мұраны зерттеудегі қазақ әдебиеттануының ғылыми интерпретациялары мен теориялық тұжырымдарын педагогикалық дидактика заңдылықтарымен ұштастыру білімгерлердің ғылыми-зерттеу құзыреттілігі мен академиялық ізденіс дағдыларын қалыптастырудың теориялық-әдіснамалық негізін құрайды.

Екіншіден, жыраулар толғауларындағы образдар жүйесін, көне тілдік құралдар мен бейнелеу тәсілдерін қазіргі әдеби-теориялық парадигмалар тұрғысынан жаңаша сипаттау – көне мәтіндерді қазіргі білімгерлердің көркемдік қабылдау психологиясына бейімдеудің басты тетігі болып табылады.

Үшіншіден, жоғары оқу орындарында жыраулар поэзиясын оқытудың қазіргі жай-күйіне жасалған кешенді талдау қолданыстағы оқу жоспарлары мен силлабустардың мазмұндық ерекшеліктерін айқындауға мүмкіндік береді. Оларды заманауи жаңа жүйе талаптарына сай трансформациялау және жетілдіру – болашақ мамандардың кәсіби даярлығын арттырудың басым бағыты ретінде негізделеді.

Төртіншіден, білімгерлердің поэтикалық талдау дағдыларын, шығармашылық ойлауын және ұлттық құндылықтарын кешенді дамыту зерттеу барысында алғаш рет ұсынылған авторлық мазмұндық-құрылымдық модель арқылы іске асады. Оқытудың мақсаттық, мазмұндық, нәтижелілік компоненттерін қамтитын бұл тиімді модель көне сөз өнері мұрасын заманауи білім беру кеңістігінде белсенділендірудің әдістемелік негізі болып табылады.

Бесіншіден, жыраулар поэзиясын заманауи білім беру кеңістігінде белсенділендірудің әдістемелік алгоритмі – жаңа педагогикалық технологиялар мен заманауи цифрлық құралдардың, соның ішінде жасанды интеллект, мультимедиялық тапсырмалар мен электронды ресурстардың мүмкіндіктеріне сүйенеді. Осы алгоритм негізінде әзірленген оқу-әдістемелік ұсынымдар мен деңгейлік тапсырмалар жүйесі болашақ қазақ әдебиеті оқытушыларының кәсіби-педагогикалық құзыреттілігін арттыруды қамтамасыз ететін негізгі тәжірибелік құрал ретінде ұсынылады.

Зерттеу нәтижелерінің дәлдігі мен негізділігі: Диссертациялық жұмыстың зерттеу негізі етіп алынған теориялық тұжырымдардың әдіснамалық тұрғыдан сараланып талдануымен бекітіледі. Жұмыстың мақсатына, міндеттеріне сәйкес шешімін тапқан зерттеу әдістері мен көрсетілген нәтижелердің жоғары оқу орнында жүргізілген сабақтарда дәйектелуі зерттеудің сенімділігіне кепілдік етеді. Ғылымның даму бағыттарына немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі:

Зерттеудің жетекші идеясы Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы (1999 жылғы 27 шілде, № 319); «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 20 шілдедегі №2 бұйрығына өзгеріс енгізу туралы; Қазақстан

Республикасы үздіксіз білім беру жүйесіндегі тәрбие тұжырымдамасы. – Астана, 2020. – 15 б.; «Білімді ұлт» сапалы білім беру ұлттық жобасы; Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023 – 2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы № 248 қаулысы; Қазақстан Республикасы ішкі саясатының негізгі қағидаттарын, құндылықтары мен бағыттарын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Президентінің 2025 жылғы 5 қарашадағы № 1081 Жарлығын жүзеге асыруға бағытталып, қазақ әдебиеті пәнін оқыту үрдісінде қолданысқа түсуіне ықпал етеді.

Зерттеу жұмысының негізгі мазмұны, тұжырымдамалары мен нәтижелерінің жариялануы мен мақұлдануы.

Зерттеу жұмысының негізгі мазмұны мен тұжырымдары 19 мақалада жарияланды. Оның ішінде:

Scopus базасындағы 1 квартильге жататын импакт-факторы жоғары журналда – 1 мақала:

1. The main trends of linguoecological research - World Journal of English language. – 2022. – Volume 12, Special Issue. -№ 7. –P. 179-185 pp. DOI: 10.5430/wjel.v12n7p179 <https://www.scopus.com/record/display.uri?eid=2-s2.0-85143658759&origin=recordpage> (Мақаланы жазудағы докторанттың үлесі – 85%, қосалқы авторлар: Imangazinov M. – 5%, Zhumakyeve B. – 5%, Kenan Koch – 5%).

ҚР ҒЖБМ Ғылым және жоғары білім саласында сапаны қамтамасыз ету комитеті ұсынатын ғылыми басылымдар тізбесіне енетін журналдарда – 5 мақала жарияланды:

1. Хандық дәуір әдебиетінің бастауы – жыраулар поэзиясы. / Қазақстанның ғылымы мен өмірі. – 2019. – №2. – 204-209 бб. <https://pps.kaznu.kz/ru/Main/FileShow2/136653/88/123/1560/%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D0%B8%D1%88%D0%B5%D0%B2%D0%B0%20%D0%9C%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%8F%D1%88%20%D0%9A%D0%B0%D0%B9%D0%B4%D0%B0%D1%83%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B0/2020/1> (Мақаланы жазудағы докторанттың үлесі – 100%).

2. Жыраулар поэзиясын оқыту. / С.Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университетінің Хабаршысы. Филология сериясы. – 2019. – №2. – 313-320 бб. <https://vestnik-philological.tou.edu.kz/storage/journals/103.pdf> (Мақаланы жазудағы докторанттың үлесі – 100%).

3. Жыраулар философиясы. / Қазақстанның ғылымы мен өмірі халықаралық ғылыми журнал. – 2020. – №2/2. – 356-360 бб. https://drive.google.com/drive/folders/1ekOh-FUNEs3TUS3Tsk3t7AgsIw_BSuAr (Мақаланы жазудағы докторанттың үлесі – 100%).

4. «Жырау» мен «Жыршы» ұғымының тарихы. / С.Торайғыров университетінің Хабаршысы. Филологиялық сериясы. – 2021. – №2. – 187-195 бб. <https://doi.org/10.48081/QPYF9001> (Мақаланы жазудағы докторанттың үлесі

– 85%, қосалқы авторлар Имангазинов М. – 5%, Жумакаева Б. – 5%, Кенан Коч – 5%).

5. Жамбыл Жабаев шығармаларын оқыту арқылы білімгерлерге эстетикалық тәрбие беру. / С.Торайғыров университетінің Хабаршысы. Педагогикалық сериясы. – 2022. – №2. – 234-245 бб. <https://doi.org/10.48081/JQFZ6947> (Мақаланы жазудағы докторанттың үлесі – 100%).

Отандық және шетелдік халықаралық конференцияларда – 13 мақала жарияланды:

1. Жыраулар аңсаған азаттық жолдарын оқыту. /«Қазіргі білім беру: әдістеме, технология, сапа» атты IV халықаралық ғылыми-әдістемелік конференция материалдары. Ө.А.Жолдасбеков атындағы экономика және құқық академиясы. Талдықорған, 18-19 қаңтар 2019. – 273-276 бб. https://drive.google.com/drive/folders/1ekOh-FUNEs3TUS3Tsk3t7AgsIw_BSuAr (Мақаланы жазудағы докторанттың үлесі – 100%).

2. Номадтық поэзиядағы жыраулардың тәлімдік идеялары. / «Global science and innovations 2019: centralasia» атты IV Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция жинағы. Астана, 21 қаңтар 2019. – 46-50 бб. https://drive.google.com/drive/folders/1ekOh-FUNEs3TUS3Tsk3t7AgsIw_BSuAr (Мақаланы жазудағы докторанттың үлесі – 100%).

3. Ақын-жыраулар поэзиясын оқыту әдістері. / Академик Қаныш Имантайұлы Сәтбаевтың 120 жылдығына және ҚазҰТЗУ-нің 85 жылдық құрметіне арналған «Ұлы даланың ұлы тұлғалары – Қ.И.Сәтбаев» деген атпен «Инновациялық технологиялар – ҚР экономикасының кен-байыту және мұнай-газ секторларының негізгі және қолданбалы мәселелерін табысты шешудің кілті» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары. Қ.И.Сәтбаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті, Алматы, 10-11 сәуір 2019. – 706-709 бб. https://drive.google.com/drive/folders/1ekOh-FUNEs3TUS3Tsk3t7AgsIw_BSuAr (Мақаланы жазудағы докторанттың үлесі – 100%).

4. Преподавание поэзии жырау. / Сборник материалов региональной научно-практической конференции студентов и аспирантов вузов Могилевской области «Молодая наука – 2019». «Могилевский государственный университет имени А.А.Кулешова». Беларусь, Могилевская область, 25 апреля 2019. – С 45-46. https://drive.google.com/drive/folders/1ekOh-FUNEs3TUS3Tsk3t7AgsIw_BSuAr (Мақаланы жазудағы докторанттың үлесі – 100%).

5. Роль и место поэзии жырау в казахской литературе. / Сборник материалов международной научной конференции «Вызовы современной гуманистики: транскультуральность и транслингвальность». Лингвистическо-технический университет, Польша, Пшасныш, 25 мая 2019. – С. 381-401. https://drive.google.com/drive/folders/1ekOh-FUNEs3TUS3Tsk3t7AgsIw_BSuAr

(Мақаланы жазудағы докторанттың үлесі – 85%, қосалқы авторлар Имангазинов М. – 5%, Жумакаева Б. – 5%, Кенан Коч – 5%).

6. Жыраулар поэзиясының тәрбиелік мәні. / «Жастар – білім, ғылым, қоғамның қозғаушы күші» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары. І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті, Талдықорған, 25-26 қазан 2019. – 232-236 бб. https://drive.google.com/drive/folders/1ekOh-FUNEs3TUS3Tsk3t7AgsIw_BSuAr (Мақаланы жазудағы докторанттың үлесі – 100%).

7. Бұқар жырау және ерлік философиясы. / «Жаһандық ғылым және инновация: орталық азия» ғылыми тәжірибелік журнал шығарылымы аясында XVI Халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары. Нұр-Сұлтан, 16 сәуір 2022. – 6-10 бб. https://drive.google.com/drive/folders/1ekOh-FUNEs3TUS3Tsk3t7AgsIw_BSuAr (Мақаланы жазудағы докторанттың үлесі – 100%).

8. Жыраулар поэзиясының зерттелуі. / Ғылым қызметкерлері күніне арналған «Білім және ғылым: заманауи көзқарас» атты жас ғалымдар мен студенттердің халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары. Халықаралық туризм және меймандостық университеті, Түркістан, 12 сәуір 2022. – 161-166 бб. https://drive.google.com/drive/folders/1ekOh-FUNEs3TUS3Tsk3t7AgsIw_BSuAr (Мақаланы жазудағы докторанттың үлесі – 100%).

9. Жамбыл шығармаларын оқыту арқылы ұлттық рухани құндылықтарды қалыптастыру. / Университеттің 50 жылдығына арналған «Қазақстан Республикасының білім беру кеңістігіндегі филология ғылымдары» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары. І.Жансүгіров атындағы Жетісу университеті, Талдықорған, 21 сәуір 2022. – 215-218 бб. https://drive.google.com/drive/folders/1ekOh-FUNEs3TUS3Tsk3t7AgsIw_BSuAr (Мақаланы жазудағы докторанттың үлесі – 100%).

10. Қазақ әдебиетіндегі Қожаберген жырау тұлғасы. / «Жаһандық ғылым және инновация: орталық азия» ғылыми тәжірибелік журнал шығарылымы аясында XVII Халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары. Нұр-Сұлтан, 17 қыркүйек 2022. – 55-58 бб. https://drive.google.com/drive/folders/1ekOh-FUNEs3TUS3Tsk3t7AgsIw_BSuAr (Мақаланы жазудағы докторанттың үлесі – 100%).

11. Жыраулар поэзиясының зерттелу өрісі. / «Жансүгіров тағылымы» атты Республикалық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары. І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті, Талдықорған, 7 желтоқсан 2018. – 134-139 бб. https://drive.google.com/drive/folders/1ekOh-FUNEs3TUS3Tsk3t7AgsIw_BSuAr (Мақаланы жазудағы докторанттың үлесі – 100%).

12. Жыраулар поэзиясын оқыту әдістері. / «XXI ғасыр: ғылым мен инновация» атты жас ғалымдар мен білімгерлердің республикалық ғылыми-

практикалық конференция материалдары. І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті, Талдықорған, 4-5 сәуір 2019. – 234-237 бб. https://drive.google.com/drive/folders/1ekOh-FUNEs3TUS3Tsk3t7AgsIw_BSuAr (Мақаланы жазудағы докторанттың үлесі – 100%).

13. Қос дәуірдің жыршысы. / І.Жансүгіров университетінің Хабаршысы. – 2022. – №1 (102). – 185-189 бб. <https://doi.org/10.53355/ZHU.2022.102.1.029> (Мақаланы жазудағы докторанттың үлесі – 100%).

14. «Жыраулар поэзиясын оқыту» авторлық бағдарламасы. Ы.Алтынсарин атындағы Республикалық оқу-әдістемелік Кеңесі, – 2026. (№3 хаттама 13.02.2026).

https://drive.google.com/drive/folders/1YqmKD_4TEXWowk2kEoh98WHdzct0XW2X (Авторлық бағдарлама жазудағы докторанттың үлесі – 100%).

Scopus халықаралық деректер базасына енгізілген басылымдарда – 1 мақала, ҚР Білім және ғылым саласындағы сапаны қамтамасыз ету комитеті бекіткен басылымдарда – 5 мақала, Халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдарында – 13 мақала жарияланды. Барлық жарияланымдар жүргізілген зерттеу барысында дайындалған.

Диссертацияның құрылымы. Диссертация кіріспеден, үш тараудан, қорытындыдан, әдебиеттер тізімі мен қосымшалардан тұрады. Кіріспеде тақырыптың өзектілігі, зерттеудің нысаны, зерттеу пәні, зерттеудің мақсаты, зерттеудің міндеттері, зерттеудің болжамы, зерттеудің әдіснамалық негізі, зерттеудің жетекші идеясы, зерттеу әдістері, зерттеу жұмысының эксперименттік базасы, зерттеу кезеңдері, зерттеудің ғылыми жаңалығы, жұмыстың теориялық маңызы, жұмыстың практикалық маңызы, жұмыстың практикалық маңызы, қорғауға ұсынылатын тұжырымдар, зерттеу нәтижелерінің жариялануы мен сарапталуы баяндалады.

«Жыраулық поэзия және оның зерттелу тарихы» атты бірінші бөлімде номадтық жыраулық дәстүр: қазақ және әлем әдебиетіндегі поэзиялық орны, жыраулар поэзиясының зерттелу тарихы, қазақ жыраулық дәстүрі мен оның әдебиеттегі тәуелсіздікке қатысты көрінісі қарастырылады.

«Жоғары оқу орнында жыраулар поэзиясын оқытудың әдіснамалық негіздері» атты екінші бөлімде зерттеу ауқымына жыраулар поэзиясын оқытудың философиялық ұстанымдары, жыраулар поэзиясын меңгертудің психологиялық негіздері, жыраулар поэзиясын оқытудың педагогикалық ұстанымдарының мәні ашылды.

«Жоғары оқу орнында жыраулар поэзиясын оқыту әдістемесі» атты үшінші зерттеу бөлімде жыраулар шығармашылығын жоғары оқу орнында оқытудың мазмұндық-құрылымдық моделі, жоғары оқу орнында жыраулар поэзиясын оқытудың инновациялық технологиялар жүйесі, эксперимент нәтижелері және олардың тиімділігі қарастырылды.